

**Академичната екипност като рамка за изграждане
на дигитален интердисциплинарен образователен ресурс**
Димитър Симеонов, Петя Събева

**Academic teamwork as a framework
for developing a digital interdisciplinary educational resource**
Dimitar Simeonov, Petya Sabeva

Abstract:

Collaboration in higher education among experts with diverse perspectives on a shared research problem offers a significant advantage, often yielding results that surpass initial expectations. This paper presents insights from the implementation of such interdisciplinary teamwork, highlighting key functional attributes essential to its success. These include clear communication, professional trust, mutual respect for ideas, and a strong commitment to common goals. The study evaluates these factors as critical determinants in the development of a digital interdisciplinary educational resource, tracing its progression from conceptualization to the creation of an open-access educational platform designed for Bulgarian schools abroad.

Keywords: collaboration, interdisciplinary teamwork, digital interdisciplinary educational resource

For contacts: prof. Dimitar Simeonov, PhD, St. Cyril and Methodius University of Veliko Tarnovo, d.simeonov@abv.bg; Petya Sabeva, PhD, St. Cyril and Methodius University of Veliko Tarnovo, petiasabeva05@abv.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Сътрудничеството във висшето образование между експерти с различна перспектива към общ изследователски проблем представлява основно предимство, което често води до резултати, надминаващи предварителните очаквания. Балансираната цялост между научната експертност и комуникацията, основана на взаимно доверие, както и общата визия за достигането на (съ)отговорни резултати, оценяваме като най-ценното предимство на създадения академичен модел като рамка за екипно взаимодействие с видими практико-приложни резултати.

ИЗЛОЖЕНИЕ

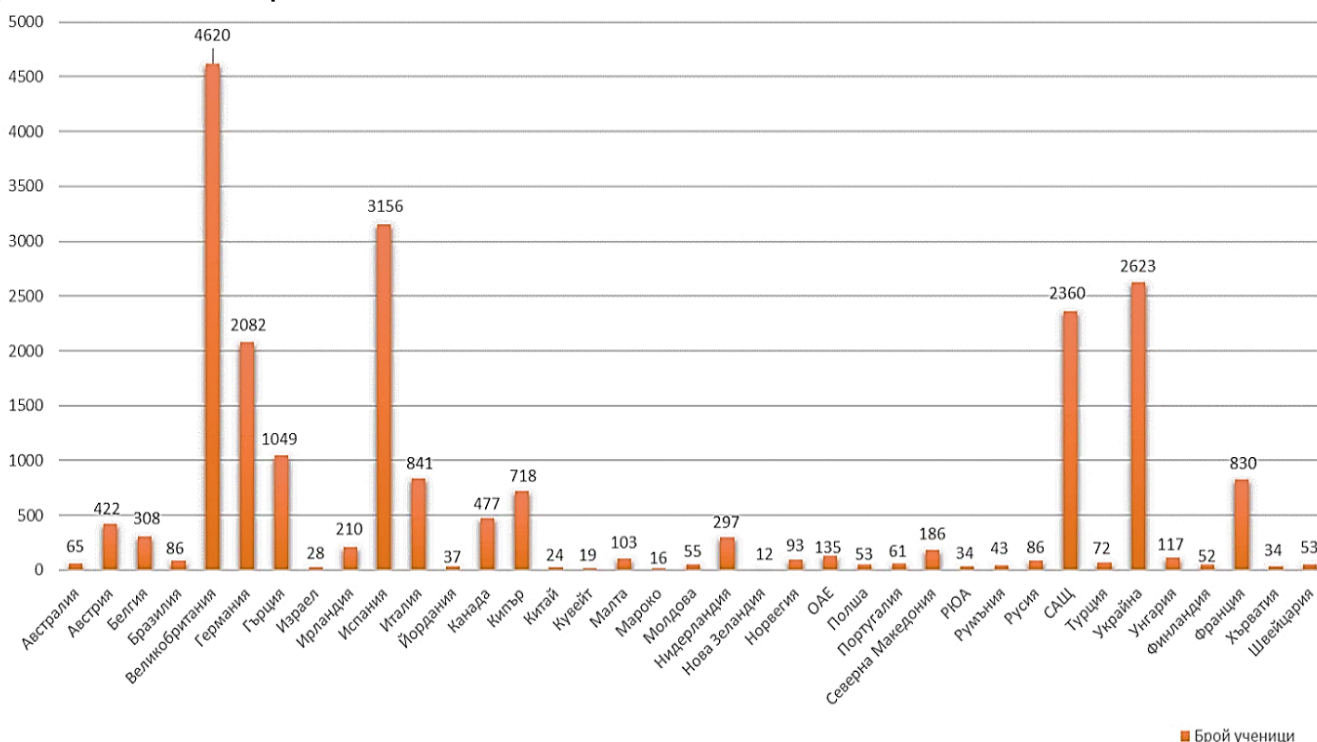
От дистанцията на времето, успешността на реализирането на екипната дейност, свързана със създаването на авторски интердисциплинарен образователен ресурс, оценяваме като продукт на реализирането на пет основни етапа: *организационен* (сформиране на екипа), *изграждане на концептуалната идея* (в обвързаност с целите, анализ на потенциалните потребители и съответствието на съвременните научни концепции относно значението на дигиталните ресурси в образователен контекст), *реализиране на проектните дейности*, *резултативен* (създаден интелектуален продукт) и *рефлексивен* (оценка на корелацията цел – резултат).

Сформирането на екипа е следствие на отговора на система от въпроси, основни сред които са:

- Какви професионални и лични компетентности са необходими за създаване и реализиране на комплексна и иновативна проектна идея, свързана със спецификите на обучение в българските училища в чужбина?
- Кой член на екипа и как би могъл да се включи в научнообоснованото изграждане на концептуалната идея, както и в реализирането на интелектуалните, организационните, координационните и техническите дейности по нейното изпълнение?
- Кои възможности за синхронизиране на работата на всички членове на академичния екип са припознати за водещи при изграждането на модел за нелинейна комуникация?
- Как би могла да се осигури структурно-съдържателна цялост на крайния продукт при съобразяване индивидуалните отговорности на всеки от членовете в екипа?

Обоснованият отговор на тези въпроси предопредели в състава на академичният екип да бъдат включени експерти в областта на български език и литература, география и икономика и история и цивилизации, методиката на обучението по трите учебни предмета, партньори от български училища в чужбина, технически координатор и IT специалист.

В резултат на перманентните срещи, при които са обсъждани идеи и провеждани креативни дискусии при демонстрирана взаимна професионална подкрепа, е аргументирано изграждането на продуктите на проектната дейност, чиято обща цялост е електронен образователен ресурс със свободен достъп за обучение на български език в чужбина. Предварителното проучване показва, че потенциални негови потребители към момента на приключването на проектните дейности са не само 21 744 ученици от 256 български училища в чужбина, но и към техните учители и родители. Географията на разпределението им по страни е представена на фиг.1.

Фиг. 1. Брой ученици в българските училища в чужбина (по страни)

На етап изграждане на концептуалните идеи водещ отправна точка бе декомпозирането на целите, с които е съобразено изграждането на електронния образователен ресурс. Анализът на нормативните рамки за организацията на обучението в чужбина, в т.ч. учебни програми, учебни помагала за подпомагане на обучението, образователни ресурси за българските общности по света и други регулативни документи на МОН [1] ограничи идеите ни за структурата и съдържанието на дигитално базирания образователен ресурс до следните основни целеви акценти:

- Да се предложи иновативен вариант за обучение чрез предоставяне на свободен достъп към образователни ресурси, които обезпечават системността на обучението.
- Да се разработи теоретично обоснована дидактическа технология от модулен тип, която подкрепя ефективното реализиране на образователния процес в българските училища в чужбина.
- Да се достигне единство на взаимно свързани конструкти до ниво на оперативност спрямо тяхното интегриране в обучението, в извънкласните и извънучилищните дейности, както и в семейната среда.

Интердисциплинарността е използвана като фундамент за креативна организация на формалното и неформално обучение в контекста на ученето чрез откриване на смисъла.

Поетапното реализиране на концептуалните идеи продължи със систематизирането на ключови характеристики на дидактическите ресурси, чрез които оценихме като възможно създаването на условия за качествено нова среда за преподаване и учене. Базирани са на обоснованото интегриране на бихевиоризма, конструктивизма, когнитивизма и конективизма като образователни подходи и теории за обучение, изразяващи се в:

- Повишаване на ключовите компетентности на обучаемите чрез дейности, които са организирани спрямо нивото на езиковата грамотност, познавателните възможности, нагласите, очакванията и мотивацията на ученици от различни възрастови групи в контекста на обща цел.
- Фокусиране върху живота на обучаемите и техните семейства в дигиталното ни съвремие, в което формираните в училище компетентности са в пряка връзка с преодоляването на специфичните затруднения при живот в чужбина.
- Изграждане на ефективна мрежа от специалисти (ангажирани с образованието във висши училища в България и в българските училища в чужбина), която да търси възможни решения на възникнали теоретични и емпирични предизвикателства, които образователната реалност създава.

Именно те предопределиха конкретните дидактически цели, а в значителна степен резултата при изграждането на електронен образователен ресурс със свободен достъп. Дидактическите цели са:

- Хармонично съчетаване на учебните ресурси (респ. дейности) в съответствие с очакваните резултати от обучението.
- Ресурсно осигуряване на основните аспекти на обучителния процес.

- Изграждане на образователна среда, която предполага активност на обучаемите в процеса на собственото им учене, модерирана от учителя.
- Разработване на система от дидактически ресурси за контролируеми учебни дейности, във всяка от които учениците виждат смисъла.

Очакваните (и постигнати) резултати от тяхното изпълнение на структурно, съдържателно, процедурно и техническо ниво са създаването на електронна образователна платформа, видимата част на която включва потребителски интерфейс за ученици и за учители. Тя осигурява свободен достъп до интерактивно учебно помагало, чието създаване отразява съвременните научни достижения в областта на разработването на предметно и интердисциплинарно ориентиран образователен процес с фокус върху формирането на трансверсални („меки“, преносими) умения.

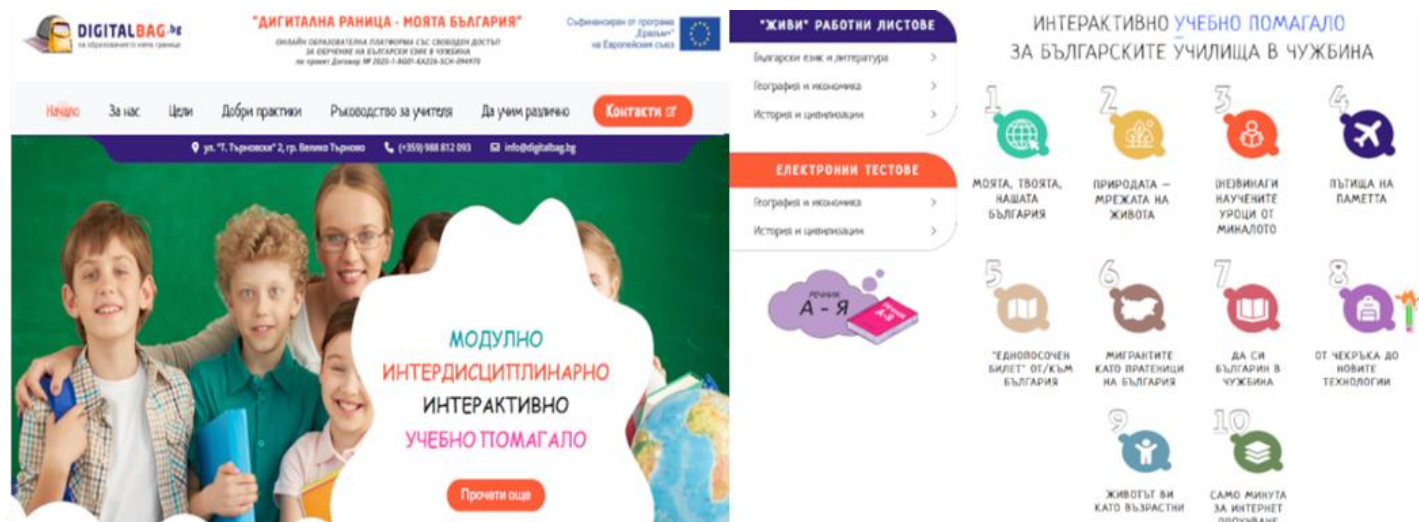

Фиг. 2. Архитектоника на интерактивното учебно помагало със свободен достъп за обучение на български език в чужбина

С увереността, че ефективността на всеки ресурс се определя от неговото „припознаване“ като професионална ценност от учителите, интегрирахме в образователната платформа функционалности като модалност, гъвкавост, адаптивност, интерактивност, атрактивност (с акцент върху визуалността и интерактивността като фундамент за активно и ангажирано учебно преживяване), които гарантират реална приложимост при съвременните условия в българските образователни институции в чужбина във физически присъствена среда, при ОРЕС и/или смесено (хибридно) обучение.

Приемайки за отправна концепцията, че ученето започва тогава, когато човешкият ум е изправен пред интелектуално затруднение, че решаването на познавателни проблеми често е съпроводено с колебания, с проби и грешки, с внезапни прозрения, но и с удоволствие от процеса, споделен с връстници и с удовлетворение от постигнатите резултати, а ролята на учителя е да подкрепя учениците, като създава условия, чрез които те откриват смисъла от ученето,

изградихме „сърцевината“ на интерактивното учебно помагало чрез десет интердисциплинарни модула (вж. фиг.3).

Фиг. 3. Фрагменти от навигационната страница на онлайн образователната платформа [2]

Организацията на учебното съдържание във всеки от модулите е в обвързаност с потребностите на обучаемите, израстващи в социална среда и при културен модел на обществени правила, които понякога се отличават съществено от тези в българското семейство/общество. Те отразяват конкретни тематични акценти, намиращи своето „тълкувание“ в очакваните резултати от обучението по български език и литература, география и икономика и история и цивилизации. В същото време позволяват креативни решения за изучаването на родната страна в обвързаност с формирането и развитието на почти всички групи компетентности, сред които с основно значение са езиковата грамотност, социалната и гражданска компетентност, критичното мислене и дигиталната компетентност.

Съзнателно търсени са и социални аспекти на интегрирането на онлайн образователната платформа в обучението в българските училища в чужбина , сред които са: споделена визия за висококачествено, приобщаващо, ценностно-ориентирано и продължаващо през целия живот образование, обучение и учене; насърчаване на екипната работа между учениците при различни среди на обучение; стимулиране на активното взаимодействие между ученици и учители; създаване на условия за подкрепа индивидуалността на всеки ученик; реализиране на дейности с познавателна цел, но и насочени към съхраняването на българската национална идентичност, чувството за общностна принадлежност и популяризиране на българския език, традиции и култура.

Част от основанията за удовлетворение от екипната работа за реализиране на проектните дейности, са обвързани със следните количествени факти: за 18 месеца „Дигитална раница – Моята България“ има 36 234 посетители, 332 567 посетени страници, 1 908 123 хита, 488 GB трафик.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Споделен е опит от изграждането на модел за академична синергия в обхвата на едно висше училище. Оценяваме като стратегическо предимство резултатът на екипно-базираните усилия, които водят до материализиране на целево и

неформално общуване, на професионални „прозрения“ и неортодоксален „поглед“ към научни и научно-приложни проблеми. Демонстрира гъвкавост и възможности за адекватна реакция на толкова характерната за съвременността динамика, вкл. в областта на дигиталната трансформация на образованието. Екипните норми възприемаме като стабилен модел на поведение в професионална среда, които освен със споделени ценности, овластяване с индивидуални и вътрешноекипни отговорности, стимулиране на оптимална работоспособност, предполагат споделен ентусиазъм и морално удовлетворение от постигнатите резултати.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Нормативните рамки за организацията на обучението в българските училища в чужбина са достъпни на адрес: <https://www.mon.bg/za-balgarite-zad-granitsa/> (последно посетен на 05.05.2025 г.)

[2] Онлайн образователната платформа със свободен достъп за обучение на български език в чужбина „Дигитална раница - Моята България“ е достъпна на адрес: <https://digitalbag.bg/> (последно посетен на 05.05.2025 г.)